

Lukijalle:

Ottaessani vastaan tehtävän tallentaa Varkauden Sotainvalidit ry:n vaiheita 65 vuoden ja naisjaoston osalta 60 vuoden ajalta tiesin astuvani itselleni liian suuriin saappaisiin. Muutamassa kuukaudessa sihteerityön ohella tietojen kokoaminen, materiaalin työstäminen ja varsinainen kirjoittaminen ovat olleet vaativa haaste, samalla erittäin mielenkiintoinen .

Se valtava työmäärä, minkä sotainvalidiveljet ja -sisaret ovat vuosikymmenien kuluessa yhdessä tehneet, on suorastaan mykistyttävä. Se olisikin vaatinut ehdottomasti enemmän aikaa sekä ammattikirjoittajan taidot tullakseen ansaitsemallaan tavalla kirjatuksi.

Käytettävissäni ovat olleet osastomme ja naisjaoston pöytäkirjat, toimintakertomukset ja tilinpäätösasiakirjat. Valitettavasti osastoa koskevia tietoja vuosilta 1949-1963 on ollut hyvin niukasti saatavissa. Tutustuin osaston ja naisjaoston historiikkiin, joka julkaistiin vuonna 1980 ja täydennettiin kymmenen vuotta myöhemmin.

Olen tavattoman kiitollinen Teille kaikille, jotka valokuvin, omakohtaisin muistelmin ja kannustavin sanoin olette edesauttaneet työtäni sekä Teille oikoluvun suorittaneille.

Aikaansaannokseni on enemmänkin kooste kuin varsinainen historiikki, mutta haluan omistaa sen kunnioittavasti Varkauden Sotainvalidit ry:n ja sen naisjaoston menneille ja nykyisille jäsenille.

On suuri ilo viettävää kanssanne tätä juhlavuotta.

Varkaudessa, heinäkuun 11. päivänä 2005

Riitta-Leena Heinonen

I Tästä kaikki alkoi.

Kun Lapin sota päättyi huhtikuun 27.päivänä 1945, todettiin sotien vaatineen kuolonuhreina 94 000 henkilöä: miehiä ja naisia. Haavoittuneita oli 200 000, heistä pysyvästi vammautuneita 94 000. Nyt kuusi vuosikymmentä myöhemmin sotaveteraaneja elää vielä keskuudessamme noin 100 000, näistä sotainvalideja 17000. Heidän keski-ikänsä on 84 vuotta ja keskimääräinen haitta-aste 30%. Sotainvalidien puolisoita ja leskiä on arviolta 28000

Kun Talvisota jo jätti jälkeensä liki kymmentuhatta sotainvalidia, oli selvää, että tarvittiin oma järjestö huolehtimaan sotavammaisten huollon järjestämisestä. Elokuun 18. päivänä 1940 perustettiin Jyväskylässä Sotainvalidien Veljesliitto. Sen tavoitteena oli saada aikaan korvauslainsäädäntö ja edistää kaikin tavoin sotavammaisten avun saantia.

Eri toten oli tärkeää selvittää jokaisen sodassa pysyvästi vammautuneen huollon tarve. Niinpä tarvittiin paikallisorganisaatio. Alaosastoja perustettiin vuoden 1940 loppuun mennessä 107, näiden joukossa Varkauden osasto syyskuun 15.päivänä . Se on maamme neljänneksi vanhin.

Varkauden osasto perustetaan

Historiallinen perustamiskokous, jossa oli läsnä 48 sotainvalidia, pidettiin Varkauden Työväentalossa Puheenjohtajan vaativan tehtävän otti harteilleen Tauno Hotti, mies, joka oli ollut lausumassa Sotainvalidien Veljesliiton syntysanoja. Tuekseen hän sai varapuheenjohtaja Kalle Monosen ja sihteeri Arvi Immosen, jonka varahenkilönä toimi Veikko Thil. Rahakukkaron nyörejä piti hallussaan Kustaa Nupponen, varamiehenään Veikko Kiiskinen. Johtokunnan kokoonpanoa täydensi vielä Huugo Laukkanen. Kaikille heille on jo viimeinen iltahuuto koittanut. Me ajattelemme kiitollisina heidän uraauurtavaa haasteellista ja menestyksellistä työtään. Alkuvuosina yleiskokous oli koolla kerran ja johtokunta 2-3 kertaa kuukaudessa, sillä käsiteltäviä asioita oli runsaasti.

Oli välttämätöntä saada varoja vaikeassa asemassa olevien sotainvalidien ja heidän perheittensä auttamiseksi. Monella sodasta palaavalla oli puute jopa vaihtovaatekerrasta.

Toiminta saatiin ripeästi käyntiin. Jo marraskuun 27.päivänä pidettiin Seurojen talossa ensimmäiset iltamat, joiden nettotuotto oli 2203,70 markkaa. Kevättalvella 1941 järjestettiin ensimmäiset julkiset arpajaiset, joissa myytiin liki 20 000 kappaletta yhden markan maksavaa arpaa. Niin ikään painatettiin 100 pyyntökorttia talousavun saamiseksi. Ne jaettiin varkautelaisiin liikkeisiin .

Utteralla työllä oli siunaus. Toukokuun yleiskokouksessa valittiin huoltoasiamieheksi Artturi Pitenius, hänen varalleen Leo Vääntinen. Huoltomiehen tehtävänä oli käydä tutustumassa sotainvalidiperheiden avuntarpeeseen ja huolehtia käytännössä avustusasioista. Jouluna 1941 voitiin jo jakaa avustuksia 23 jäsenelle.

Vuonna 1942 toteutui Sotainvalidien Veljesliiton jako 32 piiriin. Niistä muodostui seuraavan kolmen vuoden kuluessa nykyiset 18 piiriä. Näin syntyi myös Suur-Savon piiri, johon nyt kuuluu 17 osastoa, Varkauden osasto yhtenä niistä.

Naisjaosto perustetaan

Sotainvalidien Veljesliiton naisjärjestö ry rekisteröitiin vuonna 26.4.1953 Vaasassa, mutta itse asiassa toiminta oli aloitettu heti talvisodan päättyessä. Vuoden 1945 lopussa olikin naisjaostoja jo 106 ja seuraavan kolmen vuoden aikana niiden lukumäärä kohosi 259. Jäseniä näissä jaostoissa oli tuolloin 18 995.

Naisten työ Sotainvalidien Veljesliitossa jakaantui kahteen osaan: naisjärjestöihin ja naistoimikuntiin. Edellä mainituista merkittävin oli Lotta Svärd-järjestö. Sotien aikana se oli Veljesliiton tärkein avustaja. Vielä vuonna 1944 oli oltu kielteisiä naisjaostojen perustamiselle, mutta heti seuraavan vuonna Lotta Svärd-järjestön lakkauttamisen jälkeen, näytettiin vihreää valoa.

Naisjärjestön toimintaan kuuluu sotainvalidien, heidän vaimojensa ja leskiensä kuntoutus- ja virkistystoiminta. Se tukee kaikin tavoin Sotainvalidien Veljesliiton tavoitteita.

Varkauden osastokin sai alusta alkaen tukea paikalliselta Lotta Svärd- järjestöltä. Sen avulla selvitettiin puutteen alaiset ja tuettiin heitä hakemaan apua. Tarmokkaat naiset huolehtivat myös Kopolanvirran invalidikodin kaikista tarpeista vene- ja kalastusverkon hankintaa myöten. Varkauden invalidikylän perustamisvaiheissa oli ahkeralla ja määrätietoisella Aili Wikmanilla ratkaiseva osuus.

Keväällä 1945 virisi näissä, Varkauden sotainvalidien huoltotoimintaa lähellä olevissa piireissä ajatus perustaa oma naisjaosto osaston työn tukemiseksi.

Lokakuun 12. kokoontuikin Tehtaan ruokalaan tusinan verran naisia perustamaan Varkauden Sotainvalidit ry:n naisjaostoa. Varkauden osasto oli tässä kokouksessa edustettuna varapuheenjohtajan ja sihteerin voimin.

Jaoston puheenjohtajaksi valittiin Ulla Ahlström, varapuheenjohtajaksi Rauha Karvonen, sihteeriksi Maire Herve, rahastonhoitajaksi Taina Vänttinen. Johtokuntaan kuuluivat myös Elsa Björklund, Aili Vikman ja Ester Broms.

Naisjaoston kattojärjestönä nykyään toimii Sotainvalidien Veljesliiton Naisjärjestö ry.

Paikallisella tasolla Varkauden naisjaostoa johtaa vuosikokouksessa valittu 9 jäseninen johtokunta sekä sihteeri.

Johtokunta kokoontuu tarpeen mukaan puheenjohtajan kutsusta.

Naisjaoston työpanos alusta asti on ollut hyvin merkittävä. Hihat käärittiin heti tosi toimintaan. Kuukauden kuluttua perustamisesta järjestettiin jo kahvikonsertti. Johtokunnan jäsenet alkoivat kulkea sotainvalidiviikon keräyslistat mukanaan ympäri Varkautta, eikä suotta, sillä osastolle luovutettiin keräysvaroja 13 590 mk. Myös tukijäsenhankinta käynnistettiin.

Perustamisestaan asti naisjaosto on vastannut erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien monenlaisista käytännön järjestelyistä erityisesti tarjoilusta.

Tätä kirjoitettaessa Varkauden osasto täyttää siis kunniakkaat 65 ja naisjaosto 60 vuotta.

Alusta asti naisjaoston ja miesten osaston yhteistyö on ollut saumatonta ja hedelmällistä.

Esimerkkinä mainittakoon, että naisjaosto kääri hihat heti perustamisensa jälkeen tositoimiin saadakseen osastolle tilavamman ja asianmukaisen toimistotilan.

Yhteinen joulujuhlaperinne sai alkunsa yhdeksäntenä päivänä joulukuuta 1945. Sitä vietettiin tehtaan ruokalassa ja naisjaosto huolehti tuolloinkin käytännön järjestelyistä.

Jo tässä yhteydessä on syytä todeta, että naisjaoston panos on ollut ja on edelleen korvaamattoman arvokas sekä talouden, käytännön toiminnan että henkisen tuen osalta.

II Tietoja hallinnosta ja jäsenistöstä

Tietoja osastosta

Varkauden Sotainvalidit ry:n säännöt uudistettiin kuluvana vuonna. Niiden mukaan osaston asioita hoitaa lainmukaisena hallituksena johtokunta, johon kuuluvat yhdeksi (1) vuodeksi valittu puheenjohtaja ja kahdeksi (2) vuodeksi kerrallaan valittuina vähintään neljä (4) ja enintään kymmenen (10) johtokunnan varsinaista jäsentä sekä kaksi (2) varajäsentä. Puolet on vuosittain erovuorossa.

Varapuheenjohtajan valitsee johtokunta keskuudestaan ja toimihenkilöt voivat tulla myös johtokunnan ulkopuolelta.

Puheenjohtajat	aika
Tauno Hotti	1940-1941
Kalle Mononen	1942-1943
Ilmari Nurmela	1944
Aarne Vartiainen	1945
Jaakko Tuhkanen	1946-1947
P. E: Grahmberg	1948-1952
Erkki O. Keistinen	1953-1980
Kauko Herve	1980-1982
Eino Hynönen	1983-1984
Heikki Mertanen	1985-1986
Väinö Skrikberg	1987-1997
Olavi Hyvärinen	1998-2000
Reino Eskelinen	2001-

Kunniapuheenjohtajiksi on nimetty
Kauko Herve ja Väinö Skrikberg
Sotainvalidien Keskusliiton kunniajäseneksi
Tauno Hotti.

Puheenjohtajana Reino Eskelinen on ensimmäinen
nuoremman polven edustaja ja sihteerien osalta näin on
ollut Merja Loikkasesta alkaen.

toimistonhoitaja/ sihteerit	aika
Vilho Koponen	15.9.1940-7.6.1945
Eino Kurola	8.6.1945-15.11.1945
Ella Puustinen	16.11.1945-15.12.1946
Veikko Laitinen	16.12.1946-31.5.1949
Raakel Kokki	1.6.1949- 15.1.1969
Erkki Kallio	16.1.1969- 28.2.1977
Erkki O. Vatanen	1.3.1977- 31.5.1982
Hilkka Tavi	1.6.1982- 31.3.1994
Merja Loikkanen	1.4.1994-31.5.2004
Reijo Leppänen	1.6.2004-30.11.2004
Riitta-Leena Heinonen	1.12.2004-

Osastolla oli aluksi toimisto sotilasvammalain mukaisten
asioiden hoitamista ja yhdistystoimintaa varten yksityis-
asunnossa Kujasen talossa Taulumäellä.

Kirkkovaltuuston nykyinen puheenjohtaja,
seurakuntaneuvos Eeva Laitinen muistelee, miten hän
noin 12 vuotiaana tyttönä kävi päivittäin äitinsä
opastamana siivoamassa tätä pientä huonetta, veli kun oli

toimistonhoitajana. Huoneen lattia on päällystetty jollakin pahvilla, joten vettä ei voinut käyttää runsaasti kuraisilla keleillääkään. Muistiin on jäänyt voimakas tupakansavu ja suuret natsamäärät tuhkakupissa kertoen asiakaskäyntien runsaudesta ja kestosta.

Seuraava toimiston sijaintipaikka oli Sairaus- ja hautausavustuskassan huoneistossa Kauppakatu 10:ssä. Sieltä toimisto siirtyi Kelan tiloihin Rajakadulle, edelleen Kuoppakankaan työkeskukseen. Vuonna 1994 siirryttiin kirkkoherran viraston yhteyteen Savontie 3:een, josta muutamaksi kuukaudeksi Ruukin Majakkaan Ahlströmin katu 19. Viimeksi mainittuna ajanjaksona oli voimassa seurakunnan kanssa ostosopimus sihteeripalvelusta. Vuoden 2004 joulukuun alusta johtokunta palkkasi oman sihteerin ja sai käyttöönsä toimistotilan veloitusetta Varkauden ev.lut.seurakunnalta. Tähän ratkaisuun ollaan hyvin tyytyväisiä. Toimisto on avoinna keskiviikkoisin kello 9-12 käyntiosoitteessa Savontie 3. Muina aikoina sihteerin saa yhteyden Varkauden Sotainvalidit ry:n matkapuhelin numerosta. 044-3723919. Puhelin saatiin lahjoituksena paikallisesta dna-liikkeestä. Postiosoite on Kauppakatu 63 as12 78200 Varkaus.Sähköpostia voi lähettää osoitteeseen:

varkauden.sotainvalidit@danainternet.net

Johtokunta kokoontuu tavallisesti kerran kuukaudessa . Se asettaa tarpeen mukaan työryhmiä valmistelemaan asioita. Esimerkkinä voi mainita lähestyvää juhlaa varten vuoden perustetun juhlatoimikunnan. Siihen kuuluvat osaston puheenjohtajan ja sihteerin lisäksi, jo hyvin pitkään varapuheenjohtajana toiminut Tauno Miettinen sekä jäsenet Reino Kirjonen ja Raimo Koponen

Tietoa naisjaostosta

Naisjaoston johtokunta kokoontuu asioiden vaatiessa keskimäärin 8-10 kertaa vuodessa.

Jaoston puheenjohtajat	aika
Ulla Ahlström	1945-1951
Aili Wikman	1952- 1958
Airi Koponen	1959-1981
Sirkku Huhtala	1982-1986
Saara Häkkinen	1987
Airi Hahtala	1988-1992
Liisa Maksimainen	1993-1996
Toini Skrikberg	1997-2003
Sylvi Kurola	2004-

Kunniapuheenjohtajiksi on nimetty
Airi Koponen

Sihteerit	aika
Maire Herve	1945-1948
Eeva Lauri	1949
Ester Broms	1950-1953
Adele Saarelainen	1954-1957
Aino Eronen	1958-1962
Hilkka Larinen	1963-1965
Aino Kirjavainen	1966-1979
Anna-Liisa Janhunen	1980-1989
Eila Reijonen	1990-

Osaston jäsenmäärän kehitys

Tietoa jäsenmäärän kehittymisestä on ollut osin puutteellisesti saatavissa, sillä toimintakertomukset vuosilta 1949-1963 ovat kadonneet.

Saatavissa olevan materiaalin pohjalta voidaan todeta seuraavaa:

vuosikymmen	jäseniä keskimäärin
1940-1949	215
1950-1959	262 (vuodelta 1955)
1960-1969	253
1970-1979	255
1980- 1989	210
1990-1999	147
2000	105
2001	89
2002	87
2003	82
2004	74
30.6.2005	70

Piirin taholta 1980 –luvulla aloitettiin haravointi, jolla pyrittiin löytämään sellaiset sodissa vammautuneet tai sairastuneet, jotka eivät olleet hakeneet korvausta sotavammastaan. Se tuotti tulosta. Osastomme jäsenmäärä pysytteli 200 tienoilla 1980 luvun lopulle asti, vaikka vuosikymmenen puolivälistä alkaen runsas poisnuukkuneiden määrä johti vääjäämättä jäsenmäärän jyrkkään laskuun.

Vuosituhanen vaihtuessa osastoon kuului 105 jäsentä. Taulukosta näkyy, miten vajaassa viidessä vuodessa peräti 35 jäsentä on saanut iäisyyskutsun. Osaston 70 jäsenten keski-ikä on lähes 84 vuotta. Vaikeavammaisia, vähintään 20 %:n sotainvalideja heistä 40 Alkuaikoina käytössä ollut jako A- ja B- jäseniin on poistettu.

Perustamisesta asti osastoon on kuulunut myös tukijäseniä. Alkuvaiheessa tukijäseniltä on peritty vuotuinen kannatusjäsenmaksu, nykyisin sellaista ei ole. Tukijäsenien toivotaan omalla työpanoksellaan edesauttavan osaston toimintaa. Näitä tukijäseniä on nyt 11. Tukijäsenet ottaa johtokunta. Toivomme tässä asiassa aloitteellisuutta, sillä työvoimaa tarvitaan.

Asiakirjoista löytyy tieto, että osaston täyttäessä 40 vuotta oli nimetty kunniajäseniksi nyt jo edesmenneet metsäneuvos A. J. Ronkanen ja Artturi Pitenius.

Naisjaoston jäsenmäärän kehitys

vuosikymmen	jäsenmäärä keskimäärin
1945- 1955	71
1956-1965	80
1966-1975	98
1976-1985	99
1986-1995	109
1996-1999	87
2000	65
2001	70
2002	58
2003	51
2004	42
1.5.2005	42

Aktiivisesti toimivien lukumäärä eri vuosikymmeninä näyttää olleen melko vakio 35-40 henkilöä.

Kokoontumispaikka on vaihdellut vuosien saatossa:

Työmaahuollon ruokasali, Tehtaan koulun kellarikerroksen ruokala, Seuratalon kahvio, Kuntola, alias vanhan pappilan yläkerta.

Nykyisin naisjaosto kokoontuu joka toinen tiistai yhteiseen kerhoiltpäivään Varkauden järjestöjen talossa, Niittylässä. Jäsenistöstä on puolisojäseniä 11, leskiä 20, muita 8 ja kannattajajäseniä 3.

Kaikkiaan sotainvalidien leskiä mukaan luettuina nekin, jotka eivät ole liittyneet naisjaostoon, mutta kuuluvat osaston toiminnan piiriin on kaikkiaan on 82.

Vuoden 2005 sääntömuutos teki mahdolliseksi

Johtokunta on kesäkuun alkuun mennessä hyväksynyt kaikki 21 sille saapunutta anomusta.

III Itse asiassa kuultuna

Kaksi seuraavaa elämäntarinaa pohjautuvat johtokunnan jäsen Reino Kirjosen tekemiin haastatteluihin ja antavat valaisevan kuvan siitä, millaisia tervaskantoja osastoomme kuuluu.

Olavi Pekkonen yksikätinen rakentaja

Olavi Abraham Pekkonen, jolle viimeinen iltahuuto kuului joulukuun 12.päivänä 2002 hänen ollessaan 80 vuotias, oli syntynyt Leppävirralla 12-lapsisen maanviljelijäperheen esikoisena . Koulunsa hän kävi Varkaudessa ja valmistui teknikoksi. Elämänuransa Olavi Pekkonen suoritti A. Ahlströmin konepajalla suunnittelijana. Vuonna 1948 hän avioitui 47. sotilassairaalassa haavoittuneita hoitaneen Liisa Annikki Koposen kanssa. Perheeseen syntyi kolme lasta.

Talvisodan aikana Pekkonen toimi sotatarviketeollisuudessa. Jatkosotaan hän osallistui kenttätukirykmentti 15:ssä ”Murtajadivisioonassa” (2D). Jouluna 1941 Olavi joutui Karjalan kannakselle . Tunnetut taistelupaikat: Termola, Vuottaa, Siiranmäki, Punnus, Salmenkaita, Äyräpää tulivat tutuiksi. Elokuun 12. 1944 muutti 22- vuotiaan Olavi Pekkosen elämän ratkaisevasti. Ollessaan tykkipatteriston laskijana hän haavoittui niin vakavasti, että hänen arveltiin menehtyvän. Aika ei ollut täysi. Patterin päällikkö,

sotapappi Partaharjun Isoparta alias Pentti Tapio antoi ensiavun. Sotilassairaalassa vasen käsi amputoitiin, oikeaa kättäkin operoitiin. Jälkihoitoon kuuluivat sydän- ja selkäleikkaus . Ankarien vaiheiden jälkeen hänet luokiteltiin 100 prosentin sotainvalidiksi. Vaikeat sotavammat eivät lannistaneet tätä sisupussia. Hän rakensi pääasiassa omatoimisesti Savonmäellä sijaitsevaan taloonsa saunan ja kasvihuoneen. Seuraava urakka oli kaksikerroksinen kivitalo Relanderinkadun varteen. Sitä seurasivat hirsinen kesämökki ja sauna ja lopulta 200 neliötä käsittävä tiilitalo. Naulauksissa hän käytti suuta apunaan.

Perheretkiä tehtiin automaattivaihteisella Volvolla Kööpenhaminaa ja Hammerfestia myöten.

Olavi kilpaili myös yleisurheilussa ja uinnissa ulkomailla asti. Jalkapalloakin hän pelasi WP 35:n ykkösjoukkueessa Suomi-sarjassa. Harrastuksiin kuuluivat myös lenkkeily, kalastus ja soutu!

Osaston johtokunnassa hän toimi vuosina 1968-82.

Sotilasarvoltaan Olavi Pekkonen oli kersantti. Monien mitalien ja huomionosoitusten kruunuksi hänelle luovutettiin v 1972 arvokas Sisu-kunniakirja.

Otto Malkki yksijalkaisena hiihdon maailmanmestariksi

Otto Malkki syntyi Kangaslammilla 20.8. 1919 pientilallisen perheeseen. Kuuden kilometrin koulumatka taittui juosten, talvella hiihtäen.

Jatkosotaan Otto joutui JP 3:n riveihin, Laguksen porukkaan. JP 1.-4 olivat kevyitä polkupyöräpataljoonia.

Keulassa etenevillä oli aina suuri vaara joutua piiritetyksi. Kerran Ottokin oli kolme vuorokautta motissa. Silloin jouduttiin etsimään syötävää kaatuneitten vihollisten repuista.

Otto Malkki toimi aluksi taistelulähetinä, myöhemmin konekivääriampujana ja kk-ryhmän johtajana. Hän oli mukana Karhumäen valloituksessa. Kova paikka koettiin loppiaisena 1943 myös Äänisjärven jäällä, jossa tuhottiin lähes 3000 venäläisen hiihtoprikaati.

Toukokuun 17. päivä samana vuonna lopetti sotimisen 23-vuotiaan Otto Malkin osalta. Hän sai tulikosketuksessa kimmokkeen reiteensä. Katkenneesta valtimosta suihkusi verta joka sydämen lyönnillä.

Sotakavereiden antaman ensiavun jälkeen Otto vietiin kenttäsairaalaan Paatenen koululle, jossa epäonnistuttiin verisuonten yhdistämisessä ja jalka amputoitiin polven alapuolelta. Kuukausi kului kuolevien huoneessa. Sieltä hänet siirrettiin lentokoneella Joensuuhun ja junalla Helsingin Diakonissalaitokselle. Saatuaan kunnon ruokaa, potilas toipui niin, että alkoi liikkua kainalosauvoilla jo ensi päivästä alkaen. Otto ehti olla vielä uudessa invalidisairaalassakin, sillä tynkää jouduttiin haavan märkimisen vuoksi lyhentämään peräti kahdeksan kertaa!

Aikanaan nousi talo kauniilla rantapaikalla olevalle asevelitontille Kangaslammilla. Otto Malkki toimi metsurina vaikeasta raajavammastaan huolimatta. Kun lunta alkoi olla puolissäareen siirtyi Otto hiihdon pariin, joka oli ollut hänen lempiharrastuksensa lapsesta alkaen. Otto Malkki saavutti pitäjänmestaruuksia normaalisarjoissakin. Invalidien kilpailuissa Suomen

mestaruuksia tuli peräti 45, osa niistä kävelyssä ja lentopallossa. Vuonna 1956 Obertsdorfissa Otto Malkki voitti hiihdon ylivoimaisesti. Ranskassa vuonna 1974 pidetyissä kisoissa tuli kaksi maailmanmestaruutta ja kaksi vuotta myöhemmin Ruotsissa pidetyissä olympialaisissa kultamitali ja kaksi hopeista. Norjan vuoden 1980 olympialaista on muistona pronssimitali. Otto Malkin palkintokokoelmaa kelpaa siis ihailla. Urheilu antoi myös tilaisuuden matkustaa moniin maihin. Varkauden osaston jäseneksi Otto Malkki liittyi 1973 ja kuuluu johtokuntaan.

Hän toimii erityisesti Kangaslammin kyläasiamiehenä auttaen sotainvalideja ja heidän perheitään monin tavoin. Otto Maikki on ollut myös Kangaslammin urheilulautakunnassa, Kangaslammin Kisailijat-seuran puheenjohtajana ja toiminut Eläkeliitossa.

Häntä on muistettu lukuisin huomionosoituksin, joista Pätälän rahaston tunnustuspalkinto on arvokkaimpia.

Vilho Parkkosen mietteitä sotavankeudesta

Oli kuin unta olisivat olleet raskaat päivät nää,
kun kotimaani taas nähdä saan,
unohdu ei koskaan päivä tää.

Näin toteaa Vilho Parkkonen, selvittyään vihollisen maaperällä vietetystä sotavankeudesta.

Leppävirtalaisen myllärin perheeseen syntyi 82 vuotta sitten poika, joka kasteessa sai nimekseen Vilho. Pojan

olleessa kolmevuotias perhe muutti Varkauteen isän aloittaessa kanavalla työt. Tammikuun 15 päivänä 1942 19- vuotias Vilho sai kutsun Hämeenlinnaan panssarikoulutukseen, josta tuli komento neljänteen tykkikomppaniaan rintamalle. Myöhemmin hän toimi lääkintämiehenä.

Heinäkuun seitsemäs päivä 1944 Äyräpään kirkolla on ikuisiksi ajoiksi piirtynyt muistiin. Vietettyään motissa vuorokausia ilman minkäänlaista mahdollisuutta, oli lopulta nostettava valkoinen lippu antautumisen merkiksi. Osa miehistä surmattiin heti, Vilho oli repinyt arvomerkinsä ja polkenut maan sisään. Hänet muutamien muiden kanssa otettiin vangiksi. Siitä alkoi 105 päivää kestävä via Dolorosa, tuskien tie.

Ensi tuimaan Vilhokin sai tuta päähänsä kiväärinperästä lähelle tajunnan menetystä, sirpaleitakin jäi muistoksi. Hänet viskattiin ojan penkereelle ja köytettiin. Kuljetus tapahtui Virossa sijaitsevan vankileirin kautta lopulliseen määränpäähän Tserepovitsin leiriin. Tämä sijaitsi Moskovon pohjoispuolella 150 km Siperiaan päin.

On mahdotonta kuvitella sitä tilannetta, johon vangit joutuivat. He elivät suuren fyysisen ja henkisen paineen alaisina. Kuljetukset eli transportit leiriltä toiselle koettelivat kestäkykyä. Hiljaisella äänellä Vilho Parkkonen kertoo, miten hänet muiden mukana lastattiin härkävaunuun. Keskellä lattiaa oli kamiina, mutta ei polttopuita, vesisaavi, mutta ei vettä. Juoman saanti oli täysin vartijoiden mielivallasta riippuvaista. Valon antajana ja samalla wc:n virkaa toimitti vartijan kirveellä vaunun ovenpieleen hakkaama viidentoista sentin levyinen parikymmentä senttiä korkea aukko Siitä

anovat kädet ojentuivat junan pysähtyessä ja asemasillalle potkujen säestämänä kaikui huuto: voda, voda, vettä ,vettä! Joku armelias pani kouraan suolakiteitä. Kun niitä laittoi kielen alle, syljeneritys kiihtyi ja suun kuivuus hellitti hetkeksi. Löyhkä vaunussa oli sanoin kuvaamaton. Kun joku tuupertui kuolleena lattialle, ovi avattiin ja vainaja yksinkertaisesti sysättiin radan varteen.

Ruokana oli auringonkukan siemenkeittoa, joka aiheutti ummetuksen, ja korppu tai pari päivässä. Perillä miehet saivat tilkan öljyä, jonka seurauksena tuli ripuli. Hymähtäen Vilho toteaa, että he elivät neljän piikkilanka-aidan sisäpuolella kuudentoista vartiotornin valvomina. Ne varotoimet olivat aivan turhia, sillä vangit olivat niin heikossa kunnossa, ettei kukaan olisi voinut paeta. Leirillä oli useita kansallisuuksia, sisäinen komento oli saksalaisten käsissä, koska heitä oli eniten vankeina.

Vangit joutuivat pitkiin yöllisiin kuulusteluihin, joissa uhattiin ampumisella . Järjestettiin myös valeteloituksia ja kaivatettiin hautoja. Turvattomuus, kielitaidon puute, jatkuva epätietoisuus omasta ja isänmaan kohtalosta, vankileirin raskaat työt nälkiintyneenä ja vailla kunnollista vaatetusta, taudit, joista pahin punatauti, kohtalotovereiden kuolemat, kaikki nämä yhdessä aiheuttivat toivottomuutta. Vaikeuksia lisäsi vielä se, että vaikka oltiin ns. omien maanmiesten parissa, oli leivän voimalla muodostettu ilmiantajien verkosto raportoimaan leirin johdolle. Ilmiantojen pelossa oli tarkoin katsottava, mitä puhui ja kenelle. Fasistiparakkiin joutuminen

ilmiannon perusteella tiesi työtä vuorotta heikennetyllä ruoka-annoksella. Pahimmassa tapauksessa saattoi saada tyrmää 10 vuorokautta. Se merkitsi samaa kuin kuolemantuomio. Tyrmä oli maakuoppa, jossa joka toinen päivä sai palan leipää.

Henkisesti kaikkein raskainta oli värväyksen kohteeksi joutuminen, toisin sanoen vanki yritettiin saada isänmaanpetturiksi tarjoamalla ruokaa, tupakkaa ja viinaa ja lupaamalla kotiin pääsyä.

Vankeuden aikana keskikokoisen Vilhon paino putosi 42 kiloon. Hän joutui erityisruokavaliolle. Se merkitsi, että sai kaksi 50 centin kokoista laardipalaa kerran pari viikossa

Kun piina Vilho Parkkosen kohdalla alkoi vihdoinkin olla ohi marraskuussa, ei hänellä ollut todellista tietoa Suomen kohtalosta. Kotiutettavat vangit seisoivat alasti rivissä ja naislääkäri nipisti kannikasta määräten kunnan perusteella lähtöjärjestyksen. Luokkaan 1-2 määritellyt lähetettiin ensin matkaan. Vilho oli näiden joukossa.

Määränpää oli Hamina. Vainikkalassa tarjottiin hernekeittoa, mutta kun juna oli myöhässä kolme vuorokautta, se oli jo hapantunut syömäkelvottomaksi.

Kun pitkä matka härkävaunussa vihdoinkin oli ohi, ei vaunun nukkumalavereista ollut jälkeäkään. Ne oli pilkottu polttopuiksi kamiinaan. Hangon kolmiviikkoinen karanteenileiri tuntui liki paratiisilta. Siellä pääsi saunaan ja sai puhtaat vaatteet ylle.

Rauhallinen turvattu uni oikeassa vuoteessa teki terää. Päivärahatkin maksettiin. Jonkinlainen oka pisti, kun siellä vielä tivattiin, oliko mahdollisesti loikkari vai

joutunut tositalanteessa vangiksi . Hiljaisena Vilho myöntää, että katkeruuden voittaminen vei useita vuosia. Vapauduttuaan Vilho koki yllätyksen. mennessään hakemaan kuulutuksia morsiamensa kanssa. Hänet oli merkitty kadonneeksi, kirkollisverokin oli jostain syystä jäänyt rästiin. Asiat selvisivät onnellisella tavalla. Vilho Parkkonen työskenteli TVH:n korjaamolla yli 30 vuotta. Hänellä on kaksi tytärtä ja hän viettää leppoisia eläkepäiviä vaimonsa kanssa.

Jokaisella sotainvalidilla on oma ansiokas selviytymistarinansa, joka ansaitsisi tulla kirjatuksi, kun se vain olisi mahdollista.

Niihin tutustuessani tunnen itseni nöyräksi ja hyvin kiitolliseksi. Useimmat heistä ovat olleet vammautuessaan noin 20- vuotiaita, vanhimmatkin vain hieman yli kolmenkymmenen. Nykypolven vastaavanikäiset useimmiten ovat valmentautumassa tulevaan ammattiinsa tai sitä aloittamassa.

Muuan ajattelijan on sanonut: ”Olla hyvällä mielellä, toiveikkaana ja rohkeana - se on samaa kuin alinomia pitää yllä hienoja voimia, jotka edesauttavat kulkuamme haluamaamme suuntaan, raivaavat ja tasoittavat meille tietä.”

Tämän lahjan ja taidon useimmat sotainvalidiveljet ja heidän puolisonsa ovat omanneet.

Katsotaan huomiseen!

100-prosenttisen sotainvalidi Reino Pursiaisen ja hänen vaimonsa Irenen elämänohje

Kyselen ja kuuntelen nyt 83 vuotiaan vireän Reinon ja 80-vuotiaan puolisonsa Irenen muisteloita menneiltä ajoilta matkallamme kohti Imatraa viettämään Itäisen Suomen sotaveteraanien yhteistä kirkkopäivää. Isänmaallisuuden aatteen Reino Pursiainen imi itsensä jo nuorena ollessaan mukana suojeluskunnan toiminnassa. Tammikuussa 1942 tuli kutsunta väkeen ja hyvin pian sen jälkeen rintamalle, jossa hän toimi pioneerien ryhmänjohtajana. Öiseen aikaan rakennettiin miinakenttiä. Lepotaukoja ei juuri ollut ja ruokakin kehnolaista, vesivelliä, neljä palaa vaneria eli näkkileipää, muutama sokeripala ja nokare juustoa. Pakkanen kiristyi tuona talvena usein yli 30 asteen. Niinpä tukka oli kuurassa ylösnousun aikaan. Kahdeksan kuukautta tätä elämää teki tehtävänsä Reinon kohdalla. Keuhkopussintulehdus kehittyi tuberkuloosiksi. Siitä alkoi pitkä sairaalareissu kotikylän Siilinjärven kautta aina Ruotsiin asti. Kotimaahan Reino palasi joulukuussa 1944. Muutaman kuukauden kuluttua sairaus uusi ja niinpä hän joutui kipsivuoteeseen kahdeksi vuodeksi, jonka jälkeen käveleminen oli opeteltava uudelleen.

Irenensä Reino ”löysi” Kuopion linja-autoasemalta ja avioliitto solmittiin vuonna 1949. Perheeseen syntyi 4 lasta. Reino Pursiainen on ollut 100-prosentin sotainvalidi alusta asti, mutta hän ei ole sen antanut masentaa itseään. Yhdessä puolisonsa kanssa he upottivat kipsivuoteen erääseen metsälampeen.

Luonnossa liikkuminen on ollut heille tärkeä voimantaja ja myös taloudellisesti tärkeä tuki. Reino

on kerännyt kontaten puolukkaa jopa 30 litraa päivässä ja Irene kantanut kukkurasangot tien varteen. Marjat ja sienet myytiin. Aluksi Pursiaiset asuivat Siilinjärvellä. Erityisen vaikeana aikana Irene muistaa puolisonsa kahdeksan kuukautta kestäneen sairaala-ajan, kun lapsetkin olivat vielä pieniä. Vuonna 1963 Reino sairastui aivokalvon-tulehdukseen. Puhekyky piti opetella uudelleen, ja väärä lääkitys vei kuulon toisesta korvasta. Viisikymmentäluvun alussa Pursiaiset rakensivat omakotitaloa. Irene pyöräili hakemaan nauvoja jopa kymmenenkin kilometrin päästä. Hän työskenteli Tarinaharjun sairaalan dieettiosaston keittiössä lomittajana. Kotona vallitsi tinkimätön yrittämisen henki. Ruokittiin kahta sikaa, joista toinen omiin tarpeisiin toinen lihoina kaupattavaksi. Parintuhannen neliön tontilla kasvatettiin kaikkea mahdollista omiin tarpeisiin ja ylimääräiset myyntiin. Kalastettiin verkoilla. Amerikan sukulaisilta tuli pakettien muodossa tervetullutta apua jokapäiväiseen elämän tarpeisiin. Irenen taitavissa käsissä syntyivät erilaiset käsityöt myytäväksi Kuopion liikkeissä. Hän ompeli perheen vaatteet ja koristeli isän armeijavaatteista tekemänsä lastenasut kirjo-ompelein. Irene työskenteli kodin ulkopuolella ja Reino hoiti lapsia parhaansa mukaan. Nyt jo nauraen Irene muistelee aikoinaan häntä harmittanutta tapahtumaa. Hän oli pukenut pienokaiselle uuden kirjailemansa paidan jättäessään tämän isän hoiviin. Kotiin palatessa odotti yllätys. Reino oli leikannut palan lapsen paidanhelmasta. Se oli näet likaannuttua luonnollisella tavalla. Vuonna 1968 Pursiaisen perhe muutti Varkauteen.

Irene liittyi naisjaostoon vuonna 1977 ja hänestä tuli kantavia voimia. Edelleen hän on vireä ja monitaitoinen naisjaoston aktiivijäsen.

Tämä välähdys on vain yksi esimerkki kuuluisasta suomalaisesta sisusta ja luottamuksesta Korkeimman apuun vaikeuksien kohdatessa.

Meidän ei sovi unohtaa naisten osuutta sodan aikana ja sen jälkeen. Jokaisella sotainvalidin puolisoilla ja leskellä olisi oma arvokas selviytymisstrategiansa kerrottavana.

Toisenlainen elämäntarina, naisjaoston kunniapuheenjohtaja Airi Koponen

Airi Elsa Gurli Koponen syntyi toukokuun 4. päivänä 1907 Tampereella kunnanlääkäri Rafael Wegeliuksen perheeseen.

Valmistuttuaan talousopettajaksi Helsingin kasvatustieteiden talouskoulusta v 1929 hän aloitti työn Siikasalmen Kotitalouskoulussa Liperissä. Siellä hän tapasi nimismies Eemeli Koposen, josta tuli hänen aviopuolisonsa. Perhe muutti vuonna 1932 Varkauteen. Ennen sotavuosia he asuivat myös Rovaniemellä, kunnes v 1941 aviomiehestä tuli Ahlströmin tehtaiden sosiaalipäällikkö ja lakimies.

Airi- vaimo hoiti viisilapsisen perheen ohella vilkasta seuraelämää. Hän toimi myös 1950-60 luvuilla opettajana Varkauden yhteislyseossa ja talouskoulussa.

Airi Koposen sydäntä lähellä oli sotainvalidityö ja hän toimi naisjaostossa vuodesta 1955 alkaen ollen mm. 22 vuotta naisjaoston puheenjohtajana. Lotta-työssä hän oli

toiminut jo vuodesta 1924. Hänen kotinsa oli aina avoin laajalle ystäväpiirille

Airi Koponen saavutti 92 vuoden iän ollen aivan viimeisiin elinvuosiinsa asti hyväkuntoinen. Hän harrasti päivittäin uintia ja vesivoimistelua. Autoilu oli hänen intohimonsa nuoruudesta pitäen, jopa siinä määrin, että hän uudisti ajolupansa vielä 90- vuotiaana. Hän tiesi yhtä ja toista myös auton konepellin alta. Ensimmäinen oma ajokki oli sivuvaunullinen moottoripyörä 1930-luvun alussa. Aktiivisuudestaan eri tehtävissä hänelle myönnettiin useita ansiomerkkejä, niiden joukossa Sotainvalidien Veljesliiton kultainen ansiomerkki.

IV Toiminnan kuvausta menneiltä vuosikymmeniltä

Varojen hankinta

Alkuvuosien pöytäkirjat, toimintakertomukset ja tilinpäätösasiakirjat sekä osaston että naisjaoston osalta kertovat, miten tarmokkaasti paneuduttiin varojen keräykseen.

Heti perustamisen jälkeen alettiin järjestää julkisia arpajaisia. Jokainen kynnelle kykenevä veli ja sisko sai laittaa ahkerasti tossua toisen eteen, ennen kuin arvat oli myyty, sillä enimmillään niitä saattoi olla myynnissä 10000-20000 kappaletta.

Voitoina mainitaan rahapalkintojen ohella huonekaluja, radio, polkupyörä ja ostokortteja. Vuoden 1945 arpajaiset näyttivät tuottaneen voittoa 72 200 mk.

Vuonna 1944 pidettiin vapunvastaanottajaiset Talousravintolassa. Tilaisuuteen sai pöytäpaikan sai 50 mk:lla. Myytävänä juhlijoille oli 100 karnevaalilakkia ,75 vappuhuiskaa ja 300 pussia serpentiinejä. Heti sotien jälkeen olivat vuorossa erilaiset viihdytysillat, iltamat ja tanssiaisat. Jäsen Tauno Tainiolta saadun tiedon mukaan ainakin tapaninpäivän tanssit järjestettiin vuosittain. Ne pidettiin Seurojen talolla, joka sijaitsi suunnilleen nykyisen hotelli Oskarin paikalla. Sinne järjestettiin myös kirpputori.

Sotainvalidiviikon aikana kannettiin vapaaehtoista siltaveroa Pirtinvirran ja Ämmänkosken silloilla. Naisväki kokoontui työiltoihin joka toinen maanantai tehtaan ruokalaan. Ahkerien käsien tuotteet päättyivät myyntipöydille. Myyjäisiä pidettiin suurten juhlapyhien alla Kommilassa, Stesulassa. Myyjäisperinne jatkuu kerran vuodessa Niittylässä. Kahvikonsertteja, lastenjuhliakin järjestettiin Kun isänpäivän vietto maassamme alkoi 1970, naisjaosto valmisti isänpäivälounaan viiden vuoden ajan.

Mittavaa liiketoimintaa.

Vuoden 1957 alussa aloitettiin linja-autoaseman kahvilanpito. Sitä kesti muutamaa kuukautta vaille 18 vuotta. Alkuvuodet näyttävät olleen hankalia. Huoneiston vuokra nousi huutokaupassa korkeaksi eikä voittoa juuri

tullut. Neuvotellen Varkauden kaupungin kanssa saatiin vuokra kohtuulliseksi ja seurasi kymmenen taloudellisesti niin menestyksellistä vuotta, että liiketoiminnan tuotolla voitiin hankkia ja kunnostaa Huuhtauksen kesäkoti, ostaa metsäpalsta, pankki- ja teollisuusosakkeita. Tuettiin Kyyhkylää ja Suur-Savon piirin Veljesrahastoa. Osaston toimintaa pyöritettiin likimain kokonaan näillä varoilla. Kahvilan yhteydessä oli raha-automaatti- ja keilapeli. Ohessa oli kioski veikkausasiatoimistoinen. Kahvilan emäntinä ovat olleet Martta Hirvonen, Marjatta Kauhanen ja Aune Karkoski.

Kun keskiolet vuonna 1969 vapautettiin eikä anomuksista huolimatta kahvilaan saatu sen anniskelulupaa, asiakaskuntaa siirtyi muualle. Samoihin aikoihin yleiset liikennejärjestelyt pysäköintikieltoineen karkottivat rekkamiehet. Lopulta minimipalkkalaki löi viimeisen naulan arkun kanteen. Toimintaa ei kannattanut jatkaa. Elokuun lopussa 1974 kahvila suljettiin. Sen varaston ja irtaimiston myynnistä muodostui kuitenkin ylijäämä, joka peitti edellisten vuosien tappiot.

Vuosien 1967-1971 välisenä aikana harjoitettiin kioskitoimintaa. Sellainen oli Kämärin tanssilavan luona naisjaoston toimesta. Osasto puolestaan pyöritti vastaavaa Huruslahden rannalla ja myöhemmin Könönpellossa ja Koulupuistossa. Näistä vastasi Hilja Tainio. Kahvila- ja kioskitoiminnan laajuudesta antaa jonkinlaisen kuvan se, että toimintavuosien varrella työllistettiin 90 henkilöä, mm. kahvilassa oli emännän lisäksi töissä 5-6 apulaista. Varkauden kaupunki vuokranantajana suhtautui hyvin myönteisesti. Ilmeistä

onkin, että ilman sitä tukea liiketoiminta olisi pitänyt lopettaa jo aiemmin.

Monen varkautelaiskodin lattialla seisoi myös vuodesta toiseen ”sotainvalidi-joulukuusi”. Muita myyntiartikkeleita olivat Sotainvalidien Veljesliiton adressit , joulu- yms. kortit, etiketit ja tarrat.

Syyskeräys:

Pääasiallinen tulonlähde on jo pitkään ollut vuonna 1943 alkanut vuosittainen Sotainvalidiliiton valtakunnallinen syyskeräys, jonka suojelijana on tasavallan presidentti. Keräys on suoritettu alun alkaen listakeräyksenä, 1980-luvun alkupuolelle asti siihen liittyi lisäksi ns. viljakeräys Kangaslamilla ja Varkauden laitamilla. Viimeksi mainitusta luovuttiin vähitellen sen raskauden ja kalliiden järjestelyiden johdosta. Syyskeräys on suoritettu 1970-luvun alusta rynnäkkökeräyksenä. Ensimmäisinä vuosina yhtenä iltana Mikkelistä tulleiden varusmiesten ja Varkauden Kauppaoppilaitoksen tyttöjen avustuksella kierrettiin ovelta ovelle. Savon prikaatin pojat ovatkin säännöllisesti vuodesta 1982 näihin päiviin asti saapuneet joka syksy suorittamaan keräystä osaston jäsenten opastamina. Viime vuosina osaston tukijäsen Keijo Pulliainen on toiminut keräyspäällikkönä. Naisjaosto on huolehtinut rahan laskemisesta ja sotapoikien kahvituksesta piirakkatarjoiluineen alusta asti. Naisjaoston toimesta on suoritettu myös liikekeräys. Jo vuosia tämän keräyksen moottorina on toiminut Raila Hynninen.

Johtokunta oli päättänyt, että vuoden 2001 jälkeen ei enää keräystä suoriteta, toisin kuitenkin kävi. Vaikka tämän syksyn 2005 valtakunnallinen syyskeräys on viimeinen, on nykyinen johtokunta päättänyt jatkaa paikallisesti voimiensa mukaan.

Puolustusvoimain tuki on ollut syyskeräyksen toteuttamisessa ensiarvoisen tärkeä. Kiitollisuudella on mainittava myös Lions-klubien, muiden yhteisöjen, liikeyritysten ja yksityisten vapaaehtoisten panos keräyksille.

Syyskeräys onnistuu eri tahojen yhteistyöllä.

Metsäpalsta, tukimetsäksi nimetty, tuotti 1980 luvun puoliväliin asti melko tyydyttävästi. Se myytiin Varkauden kaupungille vuonna 1998

Varkauden kaupungilta, Kangaslammin kunnalta ja Suur-Savon piiriltä on saatu vuosittain jonkin verran taloudellista tukea. Oman lukunsa ansaitsee naisjaoston varainhankinta. Ensimmäisen 35 toimintavuoden aikana lahjoitettiin vuosittaisesta tuotosta puolet osastolle, viidesosa Kaunialan ja Kyyhkylän sotavammasairaaloille, Joensuun sotavammakodille sekä Sahlan rahastoon. Alkuvuosina lahjoitettiin vuosittain joulupaketti 40 sotainvalidiperheeseen. Omiin tarpeisiin varattiin vain 5% verran. Vuoteen 1980 mennessä oli pidetty jo 75 myyjäiset. On mahdotonta kuvitella, miten monta neule-ompelu-virkkaustyötä, mattoa, poppanaa jne. on tarvittu niiden toteuttamiseksi. Naisjaosto oli siihen astisen toimintansa aikana mm. lähettänyt vuosittain parisataa avustus- ja joulupakettia sekä tukenut sotainvalidiperheiden lapsia opintoavustuksin.

Vielä nytkin ikääntynyt naisjaosto pyöräyttää tuossa tuokiossa liki 1000 karjalanpiirakkaa ja muuta suussa sulavaa sekä käsitöitä myyjäisiin tai tilaustyönä. Arpajaisperinne jatkuu pienimuotoisena jokaisena kerhokertana.

Kesäkotitoimintaa Huuhtauksessa

Jäsenistön keskuudessa oli virinnyt ajatus oman kesänviettopaikan hankkimisesta läheltä Varkautta järven rannalta. Se toteutui toukokuun 9. päivänä 1960, kun Kangaslammilla noin 15 km päässä Varkaudesta sijaitseva vanha kestiekievarirakennus ostettiin hammaslääkäri Toini Malmilta ja hänen tyttäreltään Lea Nousiaiselta. Paikka oli erinomainen. Pystyssä sojottavat laituripilarit kertoivat, miten aikoinaan matkustajalaitivat olivat poikenneet Huuhtauksen rantaan.

Päärakennuksessa toteutettiin täysremontti. Huoneet kunnostettiin, ikkunoita uusittiin, lämpöeristeitä lisättiin, lattiat saivat kovalevypäällysteen, tupa ikkunavieruspennkinsä, keittiö jääkaapin ja sähköhellan.

Vuodepaikkoja oli kuudelletoista hengelle. Sven Elmgrenin ja Väinö Skrikbergin toimesta saatiin kankaat lakanoihin, tyyny- ja pyyheliinoiniin sekä lämpimät huovat peitteiksi. Ahkerien naisten käsissä kankaat muuntuivat Huuhtauksen liinavaatteiksi.

Lopputulokseen oltiin sangen tyytyväisiä.

Tontille kohosi hirsisauna. Entisestä savusaunasta jäi vain pieni peruslaatta muistuttamaan olemassa olostaan. Monta talkootuntia pakerrettiin milloin tietä kunnostaen, milloin halkoja hakaten, naiset matonkuteita leikaten, kevään ja syksyn siivoustalkoista puhumattakaan.

Kesäkoti oli vilkkaassa käytössä esim. vuonna 1969 kävijäkertoja karttui peräti 1400. Siellä vietettiin sekä erilaisia hengellisiä - että perhejuhlia. Johtokunta kokoontui kesäaikaan Huuhtauksessa. Vieraita kävi runsaasti muista osastoista ja seuroista.

1980 Luvun alkupuolella kokoontui ikääntyvien kerho viikoittain. Tarinakerhokin piti Huuhtauksessa majaa. Oli virkistyspäiviä ja leirejä niin miehille, naisille kuin lapsillekin. Aikuisten leiriohjelmassa oli hierontaa, kuppausta ja jalkahoitoa.

Kesäkauden avajaisiin kokoontui tavallisesti satapäinen joukko. Leirien osanottajamäärät vaihtelevat 10-50 henkilöön. Huuhtauksen pihapiirissä pelattiin lentopalloa. Tuvan taakse rakennetulla tanssilavalla pantiin jalalla koreasti haitarin säestyksellä muulloinkin kuin juhannuksena. Eräs Huuhtauksen vieraista on tulkinnut vieraskirjaan varmaan useimpien kävijöiden tunteja seuraavaan tapaan:

Kesäpaikka tää on kaunis ja aito,
 eipä keneltäkään unohdu uimataito
 Saunasta järveen kiireinen juoksu
 ilmassa leijuu ihana tuoksu
 Tästä kaikesta saamme sotainvalideja kiittää,
 kun heillä aina ystävällisyyttä meitä kohtaan riittää.

Erityismaininnan ansaitsevat suositut rantakalailijat, joihin enimmillään osallistui 250 henkilöä. Martti Anttosen kuvauksen mukaan elokuisena iltana vuonna 1983 kokoontui Huuhtaukseen toistasataa ihmistä. Yhdessä olo alkoi lipunnostolla ja puheenjohtaja Eino Hynösen tervetulopuheella. Ennen maittavan rantakala-aterian nauttimista osallistuttiin moniin tarkkuutta, sitkeyttä ja voimaa vaativiin lajeihin. Pelattiin lentopallo-ottelu sotainvalidit vastaan veteraanit. Voitto

tässä ottelussa kirjattiin kotiin. Oli ilmapistooliammuntaa, nuolen, saappaan ja renkaanheittoa. Vihdoin maisteltiin Klaudia Heiskasen apureineen Haukiveden muikuista valmistamaa rantakalaa, joka sai veden herahtamaan kielelle vielä kotona sitä muistellessa.

Maittavat pullakahvit kruunasivat illan. Kaikkein tärkeintä oli kuitenkin yhdessäolo, seurustelun sakramentti.

Klaudia Heiskasen ohella Huuhtauksesta huolehtivat vuorollaan kesäisäntä ja -emäntä. Näitä olivat Veikko ja Ester Räisänen, Samuli ja Kirsti Väisänen.

Kun 1980- luku läheni loppuaan, Huuhtauksen käyttö alkoi hiipua. Useilla jäsenillä oli jo oma kesäpaikka. Oltuaan käytössä 29 vuotta Huuhtaus myytiin 26.5.1989. Paitsi vähäinen käyttö realisointiin oli toinenkin syy, tarvittiin varoja pienprosenttisten sotainvalidiveljien laitos- ja avokuntoutukseen.

Henkinen huolto ja virkistystoiminta

Hengellinen toiminta

Osaston jäsenten keski-ikä karttuessa yhä enemmän elämän perimmäiset kysymykset ovat tulleet keskeisiksi. Alkuvuosina oli järjestetty muutama kirkkokonsertti. Hengellisiä tilaisuuksia viettiin kesäkoti HUUHTAUKSessa. Sekä Sotainvalidien Veljesliiton että Suur-Savon piirin järjestämät hengelliset päivät ovat koonneet runsaan joukon lähtijöitä. Vaikka matkaa on kertynyt välistä pitkästikin, linja-auto on täyttynyt usein yhdessä joroislaisten kanssa matkaten. Vuosien varrella on kokoonnuttu yhteiseen raamattupiiriin sotaveteraaniveljien kanssa. Osastoon perustettiin myös hengellinen toimikunta 1970-luvun puolivälissä.

Aiemmin mainittu joulujuhla vaihtoi sekä paikkaa että tyyliä. Alkuvuosina kokoonnuttiin koko perheen voimin tehtaaseen ruokalaan, jossa aikuisille oli kahvi- ja lapsille mehutarjoilua. Ohjelmassa oli huomioitu perheen pienimmät, jotka saivat mukaansa namipussin tai muun pienen joulumuistamisen. Myöhemmin viettiin kevytohjelmaista pikkujoulua, johon osallistuivat osaston jäsenet puolisoineen ja naisjaosto. Tästä luovuttiin 1970-luvun lopulla, ja joulun sanomaa on siitä alkaen kuunneltu sanoin ja sävelin hartaan tunnelman vallitessa Pääkirkon seurakuntasalissa. Joulupuuro ja kahvi kuuluvat asiaan. Juhla kokoaa yhä vuosittain runsaan osanottajajoukon.

Yhteistyö paikallisseurakuntien kanssa on ollut saumatonta. Niin ikään jo pitkään ohjelmassa ollut Puurtilan kesäpäivä on yhä suosittu.

Sotainvalidiveljet ovat uskollisesti olleet saattelamassa poisnukkuneita osaston jäseniä heidän taivaskotimatkalleen arvokkaalla tavalla. Jumalanpalvelukset itsenäisyyspäivänä, veteraanien kirkkopyhänä, kansallisena veteraanipäivänä ja kaatuneitten muistopäivänä seppelipartioineen ovat vuosikymmeniä jatkunut perinne.

Suur-Savon piirin hengellisessä toimikunnassa on Varkauden osastolla ollut edustus. Nykyisin tätä postia hoitaa puheenjohtaja, emeritus lääninrovasti Reino Eskelinen. Tämä hengellinen toimikunta julkaisee vuosittain jouluviestiä, joka äänitteenä toimitetaan näkövammaisille sotainvalideille.

Henkistä tukea on annettu myös käymällä tervehtimässä merkittäviä vuosia täyttäviä syntymäpäiväsankareita ja laitoksessa olevia SI-veljiä ja sisaria. Päivänsankarien ikääntyessä juhlavastanottoja on aikaisempaa harvemmin, mutta osasto kartuttaa heidän tiliään syntymäpäivärahalla.

Veteraanipäivän aikoihin ovat veljet vierailleet oppilaitoksissa kertomassa sodista ja veteraaneista. Erityisesti Reino Kirjonen ja Otto Malkki ovat huolehtineet tästä.

Arjen aherrusta, juhlia ja tähtihetkiä poimittuina vuosien varrelta.

Antoisan, virikkeellisen yhdessäolon merkitys hyvinvoinnille on ymmärretty alusta alkaen. Ensimmäisenä vuosikymmenenä osastolla oli oma huvitoimikunta, joka vastasi erilaisten tilaisuuksien järjestämisestä. Siitä, juhlittiinko osaston täyttäessä 10 vuotta, ei ole tietoa. Sen sijaan vuosikymmen myöhemmin oli näyttävän juhlan paikka. Naisjaosto oli kaikessa hiljaisuudessa valmistanut käsityönä osaston oman lipun. Tämän kauniin ja arvokkaan lipun nauлаustilaisuus pidettiin lauantaina lokakuun ensimmäisenä päivänä. Ammattikoulun kerhohuoneessa. Läsä olivat Suur-Savon piirin naisjaoston puheenjohtaja Sylvi Paarma, Varkauden kauppalanjohtaja Eino E. Salmi ja A. Ahlström Osakeyhtiön Varkauden tehtaitten toimitusjohtaja Leif Glöersen. Lipun olivat ommelleet Hilikka Larinen, Helena Kiiski, Anna-Liisa Mikkonen ja Maija-Liisa Koponen. Opettaja Väinö Hannilan johdolla oli valmistettu lipputanko. Naulauksen suoritti kaksikymmentä henkilöä, edellä mainittujen kunniavieraitten lisäksi osaston ja naisjaoston entiset puheenjohtajat sekä kunniajäsenet. Pääjuhlaa vietettiin sunnuntaina. Ensin kokoonnuttiin jumalanpalvelukseen Pääkirkossa, sitä seurasi puolenpäivän aikaan seppelten lasku sankarihaudoille. Juhlissa yhteislyseon sali täyttyi ääriään myöten iltapäivällä. Lipun vihkimisen suoritti pastori M. Oranen, sen luovutti osastolle naisjaoston puheenjohtaja Aili Wikman ja vastaanotti Erkki

Keistinen. Illalla osaston ja naisjaoston jäsenet kokoontuivat vielä yhteiseen illanviettoon Teollisuustoimihenkilöiden kerholle.

Välähdyksenä arkisesta toiminnasta todettakoon, että Varkauden osasto pystyi menestyksekkään liiketoimintansa johdosta huolehtimaan varsin hyvin sotainvalidiperheiden tarpeista. Vuosien 1960- 1965 välisenä aikana jaettiin vuosittain noin 12000 mk erilaisina

avustuksina, jäsenmäärän ollessa 250 tienoilla.

Työpaikkojen hankinnassa onnistuttiin. Työkuntoiset ja -haluiset saivat kykyään vastaavan paikan . Monet olivat osallistuneet Veljesliiton tai valtiovallan järjestämille ammattikursseille, joiden ansiosta saivat turvatumman toimeentulon. Maamme ensimmäisen metallialan kurssi järjestettiin Varkaudessa. 1943. Kurssin työopettajana toimi osastomme jäsen Väinö Hannila.

Kuusikymmenluvun puolivälissä olikin A. Ahlström Osakeyhtiön palveluksessa liki puolet osaston jäsenistöstä. Suuri ansio lankeaa tästä Sven Elmgrenille. Hän oli vaikeavammainen sotainvalidi itsekin ja toimi mainitun tehtaan vartiopäällikkönä. Siinä ominaisuudessa hän saattoi työllistää monia kohtalotovereitaan erityisesti jalkaproteesiveljiä. Sven Elmgren toimi 48 vuoden ajan osaston rahastonhoitajana määrätietoisesti ja tuloksekkaasti.

Aina ei elämä ollut yhtä ruusuista. Työpaikoilla kuului myös soraääniä siitä, että sotavammaisia työntekijöitä palkattiin. Jotkut saivat kokea työtovereitten

nurjamielistä kohtelua jopa siinä määrin, että asiasta oli neuvoteltava esimiestason kanssa.

Varkauden osaston 30-vuotis- ja naisjaoston 25-vuotisjuhlaa vietettiin yhteislyseon juhlasalissa lauantaina 19.9. kaupunginjohtajan toimiessa juhlan suojelijana .

Tuolloin koettiin kuntoutus entistä merkittävämmäksi työmuodoksi. Miehet vanhenivat, mutta sodassa saadut vammat nuortuivat. Osastoon liittyi yhä uusia jäseniä, vaikka tuoni korjasi satoa. Yhteislyseon voimistelusalissa pidettiin kuntoutusiltoja viikoittain ja osasto tuki taloudellisesti jäsentensä pyrkimyksiä kunnan kohentamiseksi. Tuohon aikaan toista kymmentä varkautelaista sotainvalidia pääsi vuosittain kolmen viikon jaksolle Veljesliiton Kaskisaaren kuntoutuslaitokseen.

Seuraavalle vuosikymmenelle tultaessa, yhteiskunnan tarjoama taloudellinen tuki oli hyvin vähäistä. Kuntoutus ohjautui veteraanijärjestöjen ja tapaturmatoimiston kautta. Vuonna 1985 virisi toivo, kun sotavammalaki uudistettiin. Laki tuli voimaan kuitenkin ajankohtana, jolloin kaupungit ja kunnat olivat jo tehneet talousarvionsa eikä niillä ollut valmiuksia uuden lain edellyttämiin palveluihin. Vuonna 1986 aloitettiinkin vuoden kestävä kokeilu, jossa varkautelaiset vähintään 30 %:n invalidit saivat oikeuden ruokailla päivittäin sellaisissa laitoksissa, joiden ateriapalveluista kaupunki vastasi tai ruokaloissa, jotka suostuivat vastaanottamaan 25 mk:n ateriakupongin. Näitä tukeen oikeutettuja oli tuolloin 100 henkilöä. Samana vuonna osastomme luovutti juhlallisesti standaarinsa numero yksi Varkauden

kaupungille kiitollisena saamastaan tuesta ja oikeudesta käyttää kaupungin vaakunaa. Standaarin on suunnitellut Evald Bayer.

Kaupungin päättäjiin myös vedottiin pontevasti niiden lakisääteisten palvelujen saamiseksi, jotka kaupungin tuli järjestää valtion kustantamana.

Nämä palvelut herättivät joissakin kateutta ja Warkauden lehden yleisönosastossa kirjoiteltiin asiasta puolin ja toisin

Vuosituhatosen viimeiselle vuosikymmenelle kääntyttäessä osaston 50-vuotisjuhlaa vietettiin heinäkuun alussa vuorokauden kestäväällä risteilyllä m/s Cinderellalla. Mukana oli 152 henkilöä. Iltajuhla oli 7.7. Siinä Suur-Savon piiri luovutti osastolle 1000 markan lahjashekin.

Osasto alkoi tukea omilla varoillaan alle 20-%:n jäseniensä kuntoutusta. Käytiin sitkeitä neuvotteluja kaupungin sosiaalitoimen kanssa palvelujen järjestämisestä ja kolmannen kodinhoitajan viran perustamisesta. On syytä mainita, että aktiivinen naisjaosto luovutti vuoden 1990 joulujuhlissa osastolle peräti 8000markkan lahjashekin.

1990-Luku toi myös merkittäviä parannuksia, kun valtiovalta alkoi huomioida kuntoutuksessa myös pieniprosenttiset sotainvalidit. Raha-automaattiyhdistyksen taloudellisella tuella voitiin palkata maahamme 17 korjausneuvojaa antamaan asiantuntija-apua asuntojen kunnostamisessa ja auttamaan paperisodassa.

Retkeilyä ja matkoja.

Retkeily eri puolille Suomea on ollut vuosittain tapahtuvaa. Pisimmillään nämä retket kestivät 4-6 vuorokautta, nykyisin väen ikäännyttyä kahden päivän ajan. Teatterimatkojen kohteena ovat olleet Kuopio Joensuu, ja Mikkeli. Unohtaa ei sovi myöskään Tanhuvaaran virkistys- ja kuntolomia.

Tukholmassakin on piipahdettu.

Yhdessä naisjaoston kanssa on toteutettu ainakin seuraavat kauemmaksi ulottuneet ulkomaanmatkat:

kohde	ajankohta
Mallorca	1986
Riccione	1987
Marbella	1988
Marmaris	1989
Kypros	1990
Mallorca	1991
Tunisia	1993
Kiina *	1993
Mallorca	1998
Pärnuun ainakin 4 kylpylämatkaa	alkaen v 1995

Muun suomalaisryhmän mukana osallistui Kiinan matkalle 60 osastonjäsentä ja puolisoa.

Kuntoilusta ja kilpaurheiluun

Liikunta eri muodoissaan on ollut ainakin vuodesta 1946 alkaen tärkeä tekijä osaston toiminnassa.

Mainittuna vuonna pidettiin mm hiihtokilpailut, joihin osallistui 50 sotainvalidia. Kesällä uitiin ja palloiltiin. Alkuaikojen urheilullista huippua edustaa varmaan oma jalkapallojoukkue, joka pelasi voitokkaita otteluita muuallakin kuin kotikentillä. Istumalentopallo saavutti myös suuren suosion. Siinä yhdistyivät kuntouttava liikunta ja hurttihuumorilla höystetty, virkistävä yhdessäolo. Tässä lajissa kilpailtiin ensin osaston omana joukkueena, myöhemmin varkautelaiset muodostivat rungon Suur-Savon piirin istumalentopalloilijoihin.

Viimeinen kisa käytiin vuonna 2000. Suur-Savon piiri saavutti jopa Suomen mestaruuden. Pelissä olivat mukana Ville Ijäs ja Tauno Tainio

Neljäkymmentä luvulla pidettiin myös osaston hyväksi puulaakikisoja, esimerkkinä Työväen teatterin ja Warkauden kauppiaitten välinen jalkapallo-ottelu sekä viimeksi mainittujen ja Warkauden Urheilijain naisten välinen pesäpallo-ottelu.

Monen sotainvalidin kohdalla nuorena omaksuttu kilpailuvietti ei hellittänyt. Pidettiin osaston omia kesä- ja talvikisoja, osallistuttiin runsaslukuisena joukkueena vastaaviin Suur-Savon piirin ja Sotainvalidiliiton järjestämiin valtakunnallisiin kisoihin. Osaston täyttäessä 50 vuotta v 1990 pidettiin Suur-Savon piirin kesäkisat Varkaudessa. Ne onnistuivat kaikin puolin.

Menestystäkin tuli: 3-ottelun A-sarjan voitti Heikki Salmi ja E-sarjan Unto Suutarinen. Hän näyttää olleen valtakunnallisissakin kesäkisoissa usein suorastaan

ylivoimainen. Hyvänä taustatukena edellä jo mainittu Heikki Salmi, Sven Elmgren ja Olavi Karvinen . Vastaavissa talvikisoissa osaston lippua pitivät korkealla Pentti Hynninen, Olavi Karvinen ja Otto Malkki, jonka urheilusaavutuksista on jo aiemmin kerrottu. Kilpailuihin osallistuttiin hyvällä menestyksellä myös kansainvälisissä kisoissa, maailmanmestaruus- ja olympiakisoja myöten. Suomen Sotainvalidien Urheiluliitto onkin huomioinut palkitsemalla useita osastomme jäseniä kunniamerkein.

Tietenkään ei sovi unohtaa nyt jo 85 vuoden ikään ehtinyttä Oiva Halmetojaa, huippu-urheilijaa, urheiluvaikuttajaa ja kunnallispoliitikkoa. Hänen palkintokaapissaan on Suomen mestaruusmitaleja, maaotteluissa saatua palkintoja ja yli 20 maaottelussa hankittua kunnialautasta. Kilpailu-ura alkoi jo oppikouluaikana telinevoimistelun muodossa vuonna 1937. Samana vuonna hän kisasi ensi kertaa Varkaudessa vieden piirin mestaruuden kolmiottelussa edustamansa seuran Maaningan Tarmon nimiin. Sota-aika merkitsi viiden vuoden viiden kuukauden ja 29 päivän kilpailutaukoa. Tuona aikana hän suoritti 204 taistelulentoa, kunnes joutui haavoittuneena tekemään pakkolaskun päästen onneksi omien puolelle. Haavoittuminen ei merkinnyt silloin 29 -vuotiaalle Halmetojalle jäähyväisiä urheilulle, mutta laji vaihtui kuulantönnöstä moukarin heittoon. Viisikymmenluku oli hänelle parasta aktiiviuran aikaa poikien mm. neljä Suomen mestaruutta ja edustuksen Helsingin olympiajoukkueeseen. Aktiivikilpailun jätettyään hän on

toiminut urheilujohtajan näkyvillä paikoilla mm. Suomen yleisurheilujoukkueen johtajana Münchenin olympiakisoissa 1972 sekä EM-kisoissa Budapestissa, Ateenassa, Helsingissä ja Roomassa. Huomion arvoinen on SUL:n kunniajäsenyys, sillä näitä nimetään vain viisi elossa olevaa kerrallaan. Nykyisin ohjelmassa on osallistuminen joka viikko veteraaniporukan uimahallijumppaan ja urheilun seuraaminen monin tavoin mm. kisakenttien mieluisana kutsuvieraana Pilkkiminen on ollut suosittua koko osaston toiminnan ajan . Sitä on harrastettu sekä kuntoilu- että kilpailumielessä ahkerasti. Näyttääpä naisjaostokin laittaneen lusikkansa tähän ”kalasoppaan”.

Menestystä on saavutettu niin liiton kuin piirinkin kisoissa sekä henkilökohtaisella että joukkueetasolla.. menneiltä vuosilta nousee esille nimi Tauno Palkeinen. Vuoden 2005 piirin mestaruuskisoista toivat Varkauteen kiertopalkinnon joukkue: Tauno Miettinen, Tauno Tainio ja Viktor Suomaa, joka kuittasi tililleen myös henkilökohtaisen mestaruuden. Toimistossa on nähtävänä seuraavat Varkauden osaston omistukseen tulleet kiertopalkinnot:

Suur-Savon piirin kesäkisat, osallistumisvuodet 1949-1953, kuulantyöntöviestistä I ja III palkinto

4x100metrin viestijuoksusta vuodelta 1953

Piirin talvikisat, osallistumisvuodet 1952-62

Esa Sirolan muistokisoista vuosilta 1959-1961,

istumalentopallosta II palkinto vv. 1982-83

I palkinto v. 1988

kaksi komeaa pokaalia, joista toisessa vain vuosiluku 1979 toisessa ei mainintaa

pilkkimestaruuspokaali v 2005

Lentopalloa pelattiin kesäisin Huuhtauksessa talvella Päiviönsaaren koululla jopa 2-3 kertaa viikossa.

Pystymuodossa siitä luovuttiin vasta 1993. Kesäisin uitiin, talvella hiihrettiin. Harrastuspaikkoina ovat toimineet pääterveysaseman voimistelusalit, Kuoppakankaan työkeskus, Kommilan terveysaseman fysioterapeuttinen osasto ja uimahallin kuntosalit ja allashuone. Ne saatiin käyttöön syksyllä 1980 ja yhä kokoavat keskiviikkoisin veljiä yhteen ohjatun liikunnan pariin. Toiminnasta vastaa Arvo Taskinen, aikoinaan hiihtäjänäkin mainetta osastolle tuonut .

Boccia- välineet hankittiin vuonna 1992. Tästä harrastusmuodosta on tosin jo luovuttu.

Ihailtavaa on, että vielä moni jaksaa omatoimisesti harrastaa liikuntaa eikä jätä sitä vain vuosittaisten kuntoutusjaksojen varaan.

Naisjaoston toiminta ei ole ollut pelkkää neulepuikkojen suihketta, kymmeniätuhansia askeleita tai piirakkapulikan pyöritystä, vaan monipuolinen liikunta on näytellyt merkittävää roolia jaksamisessa. On osallistuttu kuntoutuskursseille -päiville ja -viikoille Tanhuvaarassa ja Otavan kansanopistolla. Uimahallin kuntosalit ja uima-allas vierassaunoineen ovat olleet viikoittain ahkerassa käytössä. Tilastotiedot 1990 luvulta kertovat vielä kävijöitä olleen vuosittain reilusti yli 300. Vuoden 2004 lopussa kirjattiin 110 käyntikertaa ja toiminnasta luovuttiin. Ohjaajina ovat toimineet ainakin Toini Skrikberg, Sylvi Kurola ja Helena Nykänen. Naisten osalta omalla henkilökohtaisella panoksella on ratkaiseva merkitys, sillä varsinainen kuntoutustoiminta

puolisoiden ja leskien osalta on ikävä kyllä vielä lapsenkengissä.

V Aika kiittää yhteistyökumppaneita:

Kuten kaikesta edellä sanotusta näkyy Varkauden Sotainvalidit ry on toimintansa aikana saanut tukea monilta eri tahoilta. Yksityisiä ihmisiä, heidän taloudellisia uhrauksiaan, testamenttilahjoituksia ja suurta työpanostaan ei voi kylliksi kiittää.

Monet yhdistykset, liikelaitokset ja eri ryhmittymät ovat kiitoksen ansainnet sekä taloudellisesta että henkisestä tuesta.

Luonnollisia yhteistyökumppaneita ovat olleet Valtiokonttori, Sotainvalidien keskusliitto ja Suur- Savon piiri. Heidän kanssaan työ on ollut kitkatonta ja hedelmällistä.

Varkauden kaupunki ja ev.lut. seurakunta ovat olleet ja ovat tärkeitä työmme tukipilareita .

Heidän kanssaan neuvotellen on voitu saattaa moni kimurantti asia myönteiseen päätökseen.

A .Ahlströmin / Stora Enson tehtailta on löytynyt paitsi toimeentulon takaavia työpaikkoja, myös tarvittaessa tiloja ja kuljetusapua.

Puolustusvoimain apu syyskeräysten yhteydessä on ollut ratkaisevassa asemassa.

Jo toistakymmentä vuotta Kuoppakankaan musiikkiluokkien kuoro on ilahduttanut laulullaan osastomme juhlissa.

On ollut sykkähdyttävää kokea viime aikoina monien tahojen myönteinen ja arvostava suhtautuminen sotainvalideja kohtaan.

Jokaiselle työmme tukijalle yhteisesti ja erikseen lausumme lämpimät kiitoksemme. Jokainen kädenojennuksenne on ollut ja on arvokas.

VI Nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymiä:

Moni asia on sotainvalidien kohdalla vuosikymmenien varrella kohentunut. Tehtävää ja haasteita kuitenkin riittää. Veljien kääntymisen myötä vanhat vammat pahenevat. Tämä koskee myös pieniprosenttisia . Valtiovallan tulee ottaa tämä huomioon. Huolestuttavaa on leskien kasvava määrä. Monenlainen kotiavun tarve lisääntyy jatkuvasti. On tärkeää suunnitella, kuinka heidän asiansa hoituvat, kun osasto toisensa jälkeen lakkautetaan jäsenmäärän laskiessa alle kymmeneen. Varkauden osaston toimintakin tulee näillä näkymin tiensä päähän tämän vuosikymmenen lopussa. Osaston toiminta- ja taloussuunnitelma on ulotettu vuoteen 2010. Varsinainen tulonlähde syyskeräys on, ellei apuvoimia jälkipolvista saada, vaarassa loppua kokonaan. Osasto joutuu jatkossa miettimään, miten hupenevia varoja parhaiten käytetään jäsenten ja leskien kaikinpuolisen hyvinvoinnin edistämiseksi Tarmokkaan toiminnan tuloksena syntyneet säästöt ovat nyt tuiki tarpeellisia.

Valtioneuvoston linjaus, Veteraani-politiikkaa 2004-2007 sisältää paljon hyviä asioita, mutta sen kaavailtu rahoitusmalli varteenotettavia uhkakuvia. Sotainvalidien erityishoitolaitosten toiminta on vaarantumassa. Se merkitsee vakavia seurauksia sijoituspaikkakuntien ja talousalueiden työllisyydelle ja sotainvalidien asiantuntevalle hoidolle.

Erityinen huolenaihe on se, että alle 30%:n sotainvalidit jäisivät vaille oikeutta ns. intervalli- ja määräaikaishoitotoon. Näissä asioissa osastomme edustajina puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri tapasivat sisäasiainministeri Kari Rajamäen Varkaudessa toukokuun 6. päivänä 2005. Ministerille luovutettiin tällöin Suur-Savon piirin puheenjohtajan aloitteesta laadittu vetoomuskirjelmä. Sen johdosta käytiin antoisa keskustelu. Siinä kiinnitettiin huomiota myös laitokseen sijoitettujen sotainvalidien puolisoiden taloudelliseen ongelmiin. Ministeri suhtautui asiaan myönteisesti ja lupasi saattaa kirjelmän eteenpäin muille asiaa valmisteleville tahoille.

Sotainvalideille maksettavat sotavammalain mukaiset korvaukset ovat v 2005

1. Elinkorkoa maksetaan vähintään 10:n työkyvyttömyydestä. Omaiskorotus mm. aviopuolisosta.
2. Sairaanhoido:

Korvatut vammat hoidetaan ja vammasta johtuvat apuvälineet korvataan edellyttäen vähintään 10%:n vamma-astetta
 terveystarkastus vuosittain
 erityistutkimus

jalkahoito

pienapuvälineet

silmälääkäri joka toinen vuosi

3.Sairausapulisää maksetaan vähintään 20% haitta-asteen omaaville harkinnanvaraisesti

4.Asuntojen korjauskustannuksia korvataan tietyin edellytyksin 9600 euroon asti, mikäli vamma-aste on vähintään 10%

5.Kuntoutus:

30-100% haitta-asteen omaaville neljän viikon laitoskuntoutus /vuosi ja lisäksi 15 hoitokerran avokuntoutusjakso tai 2x 12 kerran avokuntoutus ja 15 hoitokerran avokuntoutus tai 20 päivää päiväkuntoutusta ja 15 kerran avokuntoutus.

10-25 % haitta-asteen omaaville kahden viikon laitoskuntoutus/vuosi ja 12 hoitokerran avokuntoutus tai 10 päivän päiväkuntoutus ja 15 hoitokerran avokuntoutus Edellä mainitut voidaan jakaa aviopuolison kanssa.

6. Laitoshoito vähintään. 30%:n sotainvalidille

7. Kotihoito ja sen tukimuodot Valtiokonttorin korvaamina vähintään 20%:n haitta-asteen omaaville: kunnalliset kotiaavustajapalvelut

omaishoidon tuki

ateria-pyykki-siivouspalvelut

täydennyskorko toimeentulon tueksi harkinnanvaraisena

korotettu sairasapulisä harkinnanvaraisena edellyttää 50%:n haitta-astetta

8. Kuoleman jälkeen maksettavat korvaukset:

hautausapu vähintään 20% sotainvalidin kuoleman jälkeen
 huoltoeläke vähintään 30%:n sotainvalidin leskelle
 kertakaikkinen korvaus 10-25%:n sotainvalidin leskelle
 harkinnanvaraisesti
 lisähuoltoeläke vähintään 30% sotainvalidin leskelle
 harkinnanvaraisesti

Varkauden osaston maksamat palvelut v 2005

alle 10%:n haitta-asteen omaavalle jäsenelle:

Lääkärin määräämästä fysikaalisesta hoidon

omavastuuosuudesta 187 euroa

Jalkahoito 3 kertaa vuodessa

Kotiaputoiminta:

Siivous 3 tuntia /talous/kk, omavastuu osuus 10 euroa /h

Ikkunanpesu kerran vuodessa enintään 3h /talous ilman omavastuuosuutta.

Kotiaputoiminta koskee myös leskiä

Leskistä ja puolisoista ovat oikeutettuja

valtiokonttorin maksamaan kuntoutukseen:

1. Aviopuoliso, jonka sotainvalidimiehen haitta-aste on vähintään 50% ja puoliset asuvat yhdessä. Laitoshoido ei kuitenkaan ole esteenä.

2. Leski, jonka vuoden 1975 jälkeen kuolleen puolison haitta-aste oli vähintään 40%

3. Leski, joka vuoden 1975 jälkeen kuolleen puolisonsa jälkeen saa täyttä huoltoeläkettä vaikka vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysastetta ei ole voitu vahvistaa

4. sotaleski, jonka puoliso on kadonnut tai kuollut vuosina (1939-45), ja joka on jatkuvasti saanut huoltoeläkettä.

Sadan prosentin sotainvalidin puoliso pääsee kuntoutukseen vuosittain, muilla on mahdollisuus neljään kuntoutuskertaan. Sotaleskille on useampi kerta mahdollinen.

Anomuksia on paljon ja määrärahasta päätetään vuosittain.

Ensimmäistä kertaa kuntoutusta hakevan mahdollisuus on parempi, muut joutuvat jonottamaan jopa kohtuuttoman pitkiä aikoja.

Kuntoutusta voi jossain määrin saada myös Suur-Savon naistoimikunnan tukemana.

Talvisodan henkeä, jolla vastukset voitettiin tarvitaan yhä.

Nyt on meidän jälkipolvien aika ryhtyä entistä tarmokkaampaan toimintaan.

Meidän tulee vaikuttaa kaikin käytettävissä olevin keinoin siihen, että valtiovalta maksaa kunniavelkansa myös niille sotainvalideille, jotka tänne asti ovat saaneet odottaa vuoroaan, ennen kuin se on lopullisesti liian myöhäistä.

Meidän tehtävämme on antaa käytännön apua asioiden hoitamisessa ja ottaa vastuu siitä, että maamme nuoret eivät unohda, mitä sotiemme veteraanit ovat heidänkin hyväkseen tehneet. Tämä vaatimaton julkaisu olkoon yksi apuneuvo siinä työssä !

VII Liitteet:

Varkauden Sotainvalidit ry:n 65-vuotis ja naisjaoston 60-vuotisjuhlat 17.9. 2005

Kunniakäynnit sankarihaudoilla klo 10
Tervehdysten vastaanotto klo 11.00-12.30
Juhla Warkaus-salissa klo 13

Kiitämme sydämellisesti

Varkauden kaupunkia
Puolustusvoimia
Kaikkia ohjelmansuorittajia
Varkauden Karjala-seuraa
Varkauden reserviupseereita ja -aliupseereita
Kukka- ja hautaus toimisto Peräkylä oy:tä
Julkisen sanan edustajia ja paikallisradiota
Kaikkia Teitä, jotka muistitte osastoamme ja naisjaostoa
onnitteluin ja lahjoituksin
Teitä, jotka kunnioititte läsnäolollanne juhlaamme.

Historiikin teknisestä toteutuksesta
Stora Enson Varkauden tehtaita
Paino Prisma oy:tä, Liedossa
Juhlakutsujen osalta Varkauden Mainospalvelua

Sotainvalidien liiton Varkauden sotainvalidit ry ja
naisjaosto

Lähteet

Varkauden Sotainvalidit ry ja naisjaosto:

- johtokunnan pöytäkirjat
- vuosikokouspöytäkirjat
- toimintakertomukset
- tilinpäätösasiakirjat
- leikekirja
- haastattelut
- Huuhtauksen vieraskirja
- osaston ja naisjaoston historiikki v. 1980 ja täydennetty.
v. 1990
- kuvat yksityisten jäsenten albumeista
- Veljestyötä Suur-Savossa, Mikkeli 2004

Sisällysluettelo:

Lukijalle.

I Tästä kaikki alkoi

Varkauden osasto perustetaan

Naisjaosto perustetaan

II Tietoja hallinnosta ja jäsenistä

Tietoja osastosta

Tietoja naisjaostosta

Osaston jäsenmäärän kehitys

Naisjaoston jäsenmäärän kehitys

III Itse asiassa kuultuna

Olavi Pekkonen yksikätinen rakentaja

Otto Malkki yksijalkaisena hiihdon maailmanmestariksi

Vilho Parkkosen mietteitä sotavankeudesta

Katsotaan huomiseen Reino ja Irene Pursiainen

Toisenlainen elämäntarina Airi Koponen

IV Toiminnan kuvausta menneiltä vuosikymmeniltä

Varojen hankinta

Kesäkotitoimintaa Huhuhtauksessa

Henkinen huolto ja virkistystoiminta

Arjen aherrusta, juhliä ja tähtihetkiä poimittuna vuosien varrelta

Retkeilyä ja matkoja

Kuntoilusta kilpaurheiluun

V Aika kiittää yhteistyökumppaneita

VI Nykytilanteesta ja tulevaisuuden näkymiä

Liitteet:

Varkauden sotainvalidit ry:n 65-vuotis- ja
naisjaoston 60-vuotisjuhlapäivän ohjelma
ja kiitokset

Lähteet